

«Ніхто нам не збудує держави, коли ми самі її собі не збудуємо»
(В'ячеслав Липинський, «Листи до братів-хліборобів»)

АГРАРНА ПАРТІЯ

СПЕЦВИПУСК

Захисти землю – ТВІЙ ГОЛОС ВАЖЛИВИЙ!

Сьогодні Україна опинилась між двох вогнів. З одного боку – агресор, що топче нашу землю і вбиває українців. З іншого боку – власна влада, що намагається загарбати земельні ресурси і зробити українців рабами. Щоб не допустити катастрофи, Аграрна партія розпочала Всеукраїнський збір підписів «Не дамо вкрасти землю!». Про те, як протистояти крадіжці землі і як відрізнити популістські акції від ефективних дій – читайте в ексклюзивному інтерв'ю лідера Аграрної партії Віталія Скоцика на стор. 2.

Підписуючи останній Меморандум з МВФ, українська влада взяла зобов'язання – до кінця травня цього року ухвалити закон про обіг земель, що відкриє шлях до продажу землі сільськогосподарського призначення з 2018 року.

Віталію Євстафійовичу, що означають плани влади та міжнародних кредиторів стосовно запуску ринку землі?

Ми спостерігаємо продовження цинічних спроб україні землю. Це вже не перший «підхід до снаряда», який робить олігархічне лобі. Уряд нещодавно підготував новий законопроект про обіг земель і зробив це цілком кулуарно. Норми документу не оприлюднюють, тобто країні знову підсовують «кота в мішку», а не прозору реформу. Документ не проходив широкого обговорення фахівців. Є ризик, що він не міститиме необхідних запобіжників, які б не допустили концентрації земель у руках кількох фінансових кланів, спекуляцій землею чи її неефективного використання.

Це момент істини для парламенту. Адже Меморандум підписали від імені України Президент і урядовці, а зобов'язання щодо відкриття ринку землі вони повісили на Верховну Раду, яка має ухвалити відповідний урядовий закон. Чи готові народні обранці бути маріонетками «договорняка» виконавчої влади, олігархів і міжнародних кредиторів? Хотілось би вірити, що вони ще пам'ятають, хто є джерелом влади в Україні – народ, а не МВФ.

Якщо протиснути ринок землі через парламент не вдасться, який сценарій розвитку подій чекає країну?

У влади шулерів завжди є запасні тузи в рукаві – тобто план «Б». У випадку із землею це подання групи народних депутатів до Конституційного суду України, які вимагають визнати мораторій на продаж земель неконституційним і просто скасувати його таким чином. Якщо КС підіграє цій афері, ми отримаємо абсолютно дикий ринок землі. Згідно з даними опитування, проведеного науковцями Житомирського національного агроекологічного університету, 96% аграріїв не зможуть скористатися можливістю купити землю, на якій працюють, бо не мають коштів. Є ризик, що в перший же рік після скасування мораторію земельний ресурс буде монополізовано з метою подальших спекуляцій.

Я звертаюся до всіх представників влади, до всіх громадян: не можна починати продаж землі в країні, в якій триває війна; в якій понад 60% населення, за даними ООН, живуть за межею бідності; в якій, згідно з дослідженням Ernst & Young, рівень корупції найвищий серед 41 країни регіону Європи, Близького Сходу, Індії та Африки! Якщо влада на це наважиться – це може дестабілізувати всю Україну і вплинути на ситуацію в Європі. 80% українців виступають проти продажу землі. Ми маємо нагадати про волю народу. Усі активні сили суспільства повинні згуртуватися і зупинити розграбування національного багатства.

Аграрна партія розпочала Всеукраїнський збір підписів «Не дамо вкрати землю!». Чому обрали саме такий спосіб протидії планам влади?

Збір підписів – це єдиний спосіб об'єднати весь народ і отримати документальне підтвердження його волі. Кожен підпис проти узурпації землі має силу. Ми принесемо ці підписи під Верховну Раду, щоб народні депутати, від яких залежить доля України і українців, розуміли, що поставлено на карту. Але для чого ми це робимо? Лише щоб знову продовжити дію мораторію? Ні, безстрокове продовження мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення не вирішить проблем у земельній сфері. Воно зведеться до консервації нинішнього стану з масою «сірих» схем.

Якщо перший крок – не дати владі вкрати землю, то другим обов'язково мусить бути – якісна земельна реформа! Дія мораторію – лише спосіб виграти час для розробки і втілення такої реформи.

Партія «Батьківщина» розпочала свій збір підписів з метою провести референдум щодо можливості продажу

В усіх регіонах України триває збір підписів «Не дамо вкрати землю!»

Віталій Скоцик: «Лише народ зупинить мародерів, що хочуть розікрати землю»

землі. На її ініціативу уже навіть накладено судову заборону. Як Ви ставитесь до пропозиції негайного референдуму?

Нинішня влада, як і попередня, не схильна слухати думку народу. І вимагати, щоб вона провела референдум щодо земельних питань – це завідомо безрезультатний шлях, який зведеться до голого популізму. До того ж, ці парламентські політичні сили і їхні вожді уже були при владі і не зробили нічого для завершення земельної реформи. Більш того, у листопаді 2014 року вони підписалися під Коаліційною угодою, в якій зобов'язалися втілити 12 кроків цієї реформи, а на ділі реалізували лише три. І замість того, щоб своїми депутатськими голосами відстоювати зважену і комплексну земельну реформу, вони кинулися піаритися на ідеї референдуму. Взятися захищати землю від влади, за рішення якої самі несуть відповідальність!

Ми ж від початку йшли до людей, а не апелювали до влади. Бо знали: політична верхівка України спить і бачить, як би поспіхом «викинути» землю на продаж і самій «оптом» скупити її, лишивши народ кріпаком.

Що пропонує Аграрна партія для вирішення проблем земельних відносин у нашій країні?

Створення чесного, прозорого, якісного ринку землі – це важливий і тривалий процес, який має опиратися на експертну думку. Водночас, дієву участь у вирішенні подальшої долі української землі має брати весь український народ. Широкого обговорення заслуговують ґрунтовні розробки плану реформи, а не скоростиглі декларації.

Тому Аграрна партія за участі провідних експертів вже розробила стратегію земельної реформи. Ці напрацювання було обговорено під час Земельних форумів з представниками усіх регіонів України за участі фермерів, місцевих громад, науковців. Вивчено досвід земельних реформ у пострадянських і західних країнах. У результаті сформовано

бачення 16 напрямків реформи, які ми закладаємо у пакет законопроектів для завершення земельної реформи, що перебуває в розробці.

Але чи здатен нинішній склад парламенту реалізувати напрацювання експертів?

Запитання риторичне. По-перше, реформа займе 3-5 років. Вона передбачає ухвалення нових законів і масу поправок до інших законодавчих актів. Має бути проведена й велика організаційна робота: інвентаризація та оцінка якості земель, розмежування земель різних форм власності, ліквідація корупційної клоаки – Держгеокадастру. У депутатів нинішнього скликання розуміння земельної проблематики переважно відсутнє, а апетит до народних ресурсів колосальний. А по-друге – українці втратили довіру до влади: уряду не довіряють вже 72,8% українців, а недієздатному парламенту – 82,1%. І це цілком заслужено.

Поспішна псевдо-реформа, яку продає влада, кульгає на всі опори. Не створено Земельного банку, аналог якого діяв у XIX столітті. Не проведено інвентаризації земель і оцінки їхньої якості, на що спромігся уряд Столипіна. Навіть при царизмі селянам, які хотіли викупити землю, давали довгострокові кредити. Нинішня влада і не думає про це! Не обмежено площу, яку може купити один власник, як це пропонував століття тому український ідеолог Вячеслав Липинський, щоб забезпечитися від монополій.

І при цьому влада готова відкрити продаж землі, вигідний олігархам, бо лише вони в нинішніх умовах мають кошти. Це курс на неофеодалізм, спроба відкинути країну на кілька століть назад.

Знаю одне: земельну реформу зможе якісно завершити лише фахова і відповідальна влада, що опирається на довіру людей. До нинішніх можновладців у народі лише одне послання: руки геть від української землі! Закликаю всі активні сили суспільства не «вестися» на обіцянки швидкого вирішення земельних питань і популістські трюки! Долучайтеся до збору підписів проти поспішного впровадження ринку землі! І вимагайте якісної земельної реформи, яка принесе користь кожному українцю і Українській державі!

Влада в земельному питанні взяла курс на неофеодалізм

Уряд пропонує «реформу», яка позбавить українців землі

Поки влада намагається відкрити дикий ринок землі, група з фахівців-земельників при Аграрній партії напрацьовує пакет законодавства для завершення земельної реформи в інтересах усього народу. Її керівник, доктор економічних наук **Ольга Ходаківська** розповідає про весь спектр проблем у земельних відносинах України та закордонний досвід їх вирішення.

ЦИВІЛІЗОВАНИЙ порядок обігу земель сьогодні відсутній. Землі використовуються неефективно, особливо – державної власності. Невизначеність породила рейдерство, тіньові схеми відчуження. Діють корупційні механізми переходу прав на землю в обхід мораторію, що справедливо викликає масові обурення фермерів.

ЗВОЛІКАЮТЬ із розв'язанням проблем земельного кадастру. Надто повільно наповнюється національна кадастрова система. Не вирішуються питання накладення меж суміжних земельних ділянок, межових спорів, невідповідності наявних систем координат.

НЕ ВРЕГУЛЬОВАНО проблеми невизначеності земельних паїв, черезсмужжя, дрібноконтурності, земель колективної власності.

ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ земель не ведеться належним чином. Накопичилися численні екологічні проблеми, які взагалі ніхто не вирішує.

ЗАБЛОКОВАНА передача територіальним громадам прав розпоряджатися землями за межами населених пунктів. Відповідний законопроект, невідгідний чиновникам, припадає пилком у Верховній Раді.

ІНТЕРЕСИ громад і держави часто не співпадають з інтересами крупного капіталу, який веде агресивну політику нарощення прибутків.

ЗЕМЕЛЬНИЙ кодекс сьогодні не містить обмежень щодо покупців землі – зокрема юридичних осіб, які мають іноземний капітал. Тому є великі ризики, що земля може перейти у власність іноземних компаній через їхні сільськогосподарські підприємства в Україні.

РИНОК земель сам по собі не вирішить проблем аграрної сфери та села. Перспектива – в ефективному використанні земель,

розвитку переробки сировини та експорту продукції з високою доданою вартістю. Це даватиме роботу людям, надходження до бюджетів.

КРАЇНИ з ринковим обігом земель мали програми надання фермерам пільгових кредитів для придбання наділів. У Польщі такий кредит можна отримати на 15 років під 2% річних. У Латвії – на 20 років під 3%. При створенні нового господарства діє механізм розстрочення платежу на 30 років. В Україні таке кредитування не працює.

ІНОЗЕМЦЯМ продавати землю неприпустимо. Українські аграрії не зможуть конкурувати з іноземним спекулятивним капіталом. У Німеччині переважне право купівлі землі надається фермеру, який працює або живе на цій території. Так само в Данії.

НІМЕЧЧИНА земельну реформу ще не завершила. Першим етапом було тільки право оренди. Потім дозволили викуповувати землю спадкоємцям або фермерам, які працюють на землі. Зараз – третій етап (поступовий продаж земель державної власності).

Ольга Ходаківська

А Україна планує першим етапом продавати землі державної власності.

ФЕРМЕРИ, які тривалий час добросовісно господарюють на орендованій землі, повинні мати пріоритетне право викупити цю землю – якщо територіальна громада підтвердить, що вони є добросовісними землекористувачами.

ЗЕМЕЛЬНИЙ банк під час Столипінської реформи надавав кредити аграріям під 4,5% річних. Реформа 1905 року мала завдання – зробити так, щоб селянин міг купити землю. Мета нинішньої урядової реформи – щоб селянин міг продати землю і лишитися ні з чим.

Про 16 кроків земельної реформи, що розроблені експертами Аграрної партії, читайте на стор. 4.

Чи станемо ми безземельними рабами?

Земельні форуми, що відбуваються з ініціативи Аграрної партії в різних регіонах, стали мотором суспільної дискусії про найголовніше – долю української землі.

Михайло Золотарьов, голова Харківської обласної організації Аграрної партії:

Тіньовий ринок землі сьогодні вже існує, більшість операцій із землею проходять у «сірій зоні». Це вигідно земельній мафії, і зараз вона намагається легалізувати цей ринок, запустити його в ручному режимі. Це робиться для того, щоб знищити нас – фермерів. Нас уже залишили без оборотних коштів, змінивши систему оподаткування, і це робилося свідомо, а зараз хочуть «під шумок» позбавити останнього ресурсу виробництва – землі.

Володимир Мельник, голова Криворізької районної організації Аграрної партії, депутат районної ради:

У 1996 році я був в Угорщині і спілкувався з тамтешніми аграріями та депутатами. Мені дали пораду, яку я на все життя запам'ятав: «Не повторіть ту помилку, яку ми зробили в Угорщині. Ми сьогодні в своїй країні раби, бо продали землю». Нема землі – нема держави. Нашим людям треба зрозуміти одне: якщо вони готові продати землю за кусень хліба, в умовах інфляції, яку розкрутують ділки, цього кусня стане на тиждень.

Сергій Таровик, голова Кіровоградської обласної організації Аграрної партії:

Коли я дивлюся, що творить сьогоднішня влада, мені хочеться сказати – скаменіться, учіть історію, вона ж повто-

рюється! 100 років тому Україна була незалежною державою, її валюту визнавали в світі. Ми тоді зі своєї землі годували чи не всю Європу і якби зуміли зберегти державність, сьогодні були б на економічному рівні Франції чи Німеччини. Але тодішні політики не запропонували ефективної земельної реформи. Одні робили ставку на великих підприємців, інші кидались популістськими гаслами – в результаті і ті, і ті втратили підтримку, і країна не вистояла під тиском зовнішнього ворога. І сьогодні, коли наші хлопці віддають життя на Сході за нашу з вами землю, влада хоче її продати. То на кого працює така влада?

Анатолій Тиховод, заступник голови Запорізької обласної організації Аграрної партії:

Жодної мови про ринок землі в умовах тотальної корупції в Україні бути не може. У нас у Запорізькій області всією землею сьогодні розпоряджається фактично одна людина – чиновник Держземгеокадастру. Фермери, одноосібники, воїни АТО, які хочуть отримати землю, вимушені їхати в Запоріжжя, стояти в чергах, місяцями отримувати висновки. Не секрет: щоб отримати в оренду землю сільгосппризначення, вимагають хабар не менше 300 доларів за гектар. Уявіть, що буде, якщо зараз відкриють ринок землі.

Володимир Чумак, заступник голови Рівненської районної організації Аграрної партії:

Якщо сьогодні без будь-яких законодавчих запобіжників відкрити ринок землі, її скуплять ті, хто має великі гроші, і не факт, що це будуть люди, які вміють чи хочуть працювати на землі. Це будуть просто спекулянти, які купуватимуть з єдиною метою – майбутніх перепродажів.

НАРОДНА РЕЗОЛЮЦІЯ

Всеукраїнський збір підписів «Не дамо вкрати землю!»

Ми – Український народ – проти розкрадання рідної землі! Землі, за яку зараз проливають свою кров українські патріоти!

Ми – Український народ – проти того, щоб родючі українські чорноземи продавали поспіхом, без проведеної належним чином попередньої інвентаризації, без якісного та прозорого їх розпаювання й оцінки!

Ми – Український народ – проти того, щоб головне національне багатство – наша земля – пішло з молотка за безцінь лише задля того, аби догодити закордонним кредиторам!

Парламентарі, пам'ятайте: носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ!

Пам'ятайте, хто ви, ким і задля чого ви були обрані до Верховної Ради та навіщо збираєтеся у будівлі «під куполом»!

Пам'ятайте: ви – не маріонетки в руках усіляких фондів, і виконавча влада не має права брати перед кимось зобов'язання і вказувати, за що вам голосувати!

Пам'ятайте: у світі немає жодної країни, яка б прийшла до процвітання, виконуючи рекомендації Міжнародного валютного фонду!

Пам'ятайте: кожен із вас, хто проголосує за швидкостиглий закон про обіг земель сільськогосподарського призначення, нестиме персональну відповідальність за зраду національних інтересів перед нами – Українським народом!

Пам'ятайте: жодне рішення щодо нашої рідної землі не може бути вами остаточно ухвалене без урахування нашої думки – думки Українського народу!

Народні обранці, не беріть зайвий гріх на душу!

Не змушуйте Український народ знову виходити на Майдан!

АГРАРНА ПАРТІЯ

ТВІЙ ГОЛОС ВАЖЛИВИЙ! НЕ МОВЧИ!
Доля української землі – це і твоя доля!

Щоб Ваш голос був врахований, заповнену анкету просимо вирізати і надіслати листом на адресу Центрального апарату Аграрної партії – 03022, м. Київ, вул. Васильківська, 37.

16 кроків земельної реформи від Аграрної партії

Сьогодні над Україною нависла особлива небезпека. Йдеться про спроби поспішного запровадження ринку земель сільськогосподарського призначення в умовах, коли Україна не готова до нього ні в організаційному, ні в правовому, ні в економічному сенсі.

На розгляді Конституційного Суду України перебуває подання народних депутатів щодо визнання неконституційним мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення. Також у нещодавно підписаному з МВФ Меморандумі йдеться про необхідність ухвалити закон про обіг земель уже в травні й почати їх продаж з 2018 року.

Ці процеси підготовки поспішного продажу земель розпочато на фоні незавершеної земельної реформи, недосконалого законодавства та численних неврегульованих питань, пов'язаних із земельними відносинами в нашій державі. Є низка проблем, які роблять відкриття ринку земель в теперішніх умовах вкрай небезпечним і несуть загрозу дестабілізації в країні.

Аграрна партія вимагає проведення прозорої та цивілізованої земельної реформи. Її головною метою має стати створення моделі поводження із землею, яка зробить українців заможними, забезпечить розумне, екологічне та ощадне використання земельних ресурсів.

Для запровадження цивілізованих земельних відносин необхідно створити повний пакет законодавства, яке:

- 1 Визначає власником землі виключно громадян України.
- 2 Закріплює обмеження щодо площі земель, яка може перебувати: у володінні однієї особи, в обробітку одного землекористувача, в оренді одного землекористувача. Встановлює кваліфікаційні та фахові вимоги до осіб, які беруть в оренду чи прагнуть обробляти землю.
- 3 Забезпечує роботу відкритого реєстру прав власності на землю, передбачає проведення інвентаризації земель за формами власності та суб'єктами господарювання.
- 4 Передбачає передачу розпорядження землями за межами населених пунктів від Держгеокадастру та його регіональних структур до місцевих територіальних громад.
- 5 Передбачає розв'язання існуючих проблем з Державним земельним кадастром (у першу чергу – наповнення національної кадастрової системи, накладення меж суміжних територій, невідповідність системи координат тощо).
- 6 Забезпечує усебічний захист і гарантування прав селян-орендодавців та передбачає створення правових і соціально-економічних механізмів реалізації прав власності на землі сільськогосподарського призначення (у першу чергу

особами літнього віку, які не мають спадкоємців).

- 7 Урегульовує правовий режим невиробничих земельних паїв та земель колективної власності.
- 8 Передбачає перегляд показників нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення, у тому числі земель під господарськими будівлями і дворами, знизивши їхню вартість до рівня орних угідь.
- 9 Передбачає створення Земельного банку, основним завданням якого є збереження кількості та якості земель, а також контроль за їх обігом.
- 10 Унормовує консолідацію земельних ділянок (тобто обмін, зміну їхніх меж, об'єднання та ін.)
- 11 Визначає і законодавчо закріплює параметри охорони земель, їх консервації та рекультивативі, а також збереження й відтворення родючості ґрунтів, забороняє вести господарську діяльність у заповідних зонах та прибережних захисних смугах.
- 12 Упорядковує і визначає статус земель для суспільних потреб, а також гарантує задоволення потреб громади у земельних ділянках, у першу чергу для сінокосяння і випасання худоби, городництва та індивідуального житлового будівництва.
- 13 Закріплює переважне право орендаря (фермера) на продовження договору оренди земель державної і

комунальної власності без його участі у земельних торгах (аукціонах).

- 14 Передбачає розроблення Загальнодержавної і регіональних програм підтримки фермерських господарств, малих і середніх підприємств та заснованих ними сільськогосподарських кооперативів шляхом забезпечення доступу до дешевих кредитів, земельних і матеріально-технічних ресурсів, ринків збуту.
  - 15 Забезпечує необхідні умови для виробництва продукції кінцевого споживання та сприяє створенню додаткової вартості й нових робочих місць у сільській місцевості.
  - 16 Забезпечує можливості для відродження української економіки через зростання аграрного сектора як стратегічно важливої галузі в сучасних умовах.
- Ми, Аграрна партія, змушені реагувати на загрозу дикого ринку землі – по всій країні вже стартував збір підписів «Не дамо вкрати землю!». Люди добре пам'ятають, як у 1990-х фінансові клани монополізували цілі галузі української промисловості, і побоюються, що ринок землі стане полем для продовження такої самої «приватизації».
- Вимагаємо від влади зупинити грабунок народу і відмовитись від «реформи», вигідної лише олігархам. Мораторій на продаж землі має діяти доти, доки не буде завершено усесторонню, зважену земельну реформу!

АГРАРНА ПАРТІЯ

Шановні українці!

Влада ігнорує той факт, що 80% громадян виступають проти продажу землі. Як і те, що 96% аграріїв не мають коштів, щоб купити землю, яку вони зараз обробляють.

Ми, Аграрна партія, виступаємо категорично проти поспішного і «дикого» ринку землі. Ми ініціювали Всеукраїнський збір підписів «Не дамо вкрати землю!», що покликаний нагадати владі про думку і право народу.

Кожен підпис – це протест проти розпродажу національного багатства, проти безправ'я і високих цін. Не мовчіть! Кожен підпис важливий!

АНКЕТА

ЧИ ПІДТРИМУЄТЕ ВИ ПРОДАЖ ЗЕМЛІ У НИНІШНІХ ЕКОНОМІЧНИХ УМОВАХ?
(поставте плюс або галочку)

Так

Ні

Ваше прізвище, ім'я та по батькові:

_____

Контактна інформація:

(поштова адреса, телефон, електронна адреса)

_____

Підписуючи цей документ, Ви надаєте згоду на збір, обробку і використання своїх персональних даних відповідно до Закону України «Про захист персональних даних»

Підпис

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАНЬ

щодо бажаної моделі обігу землі сільськогосподарського призначення, які проводилися у поточному році в усіх регіонах України серед учасників* Земельних форумів, організованих Аграрною партією.

Яким би Ви хотіли бачити у майбутньому обіг земель сільськогосподарського призначення?

* - загалом у опитуваннях взяли участь 1276 респондентів – підприємці, власники паїв, голови сільських рад, вчителі, працівники особистих селянських господарств.

Щоб Ваш голос був врахований, заповнену анкету просимо вирізати і надіслати листом на адресу Центрального апарату Аграрної партії – 03022, м. Київ, вул. Васильківська, 37.